N°. 404.

DE GRONDWET.

1854.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van 1 tot zes regels. . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . „ 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijken en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van ƒ 1, het zegelregt daaronder begrepen.

DINGSDAG 12 SEPTEMBER.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten M. Schooneveld en Zoon, Beurssteeg, te Amsterdam.
Brieven franco aan het Bureau De Grondwet. Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . ƒ 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . „ 5.50.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement ƒ 70, Ned. Cour.

De Heeren Groen van Prinsterer en da Costa.

IV.

Wat nu? was de vraag, die „bij het algemeen voorgevoel en de geruchten eener verandering van Ministerie op aller aangezichten te lezen stond;" en wij zouden daarop met Mr. DA COSTA hebben geantwoord met de wedervraag: „wat anders dan een Ministerie GROEN?"; want, naar alle zuivere begrippen en usantiën van het constitutionneel stelsel," was, zoo er in April 1853 sprake kon zijn van eene verandering van Ministerie „een Ministerie GROEN niet slechts *mogelijk*, maar het *eenig mogelijke*." Wel is waar, „in elken constitutionnelen Staat wordt de verandering van Ministerie (derhalve zoowel de vervanging als het ontslag) gemotiveerd door *de zegepraal eener oppositie*, die een eigen stelsel, een eigen vasten grondslag bezit;" en hier was geen zegepraal, hoe gering ook, merkbaar. Maar toch er was *eene oppositie*, welke tegen elk Ministerie, hetzij conservatief, hetzij reactionnair of liberaal, gekant, vreemd genoeg, met elke rigting punten van aanraking had, zich op het parlementair gebied had gevormd en deze oppositie openbaarde zich uitsluitend onder de vlag van *anti-revolutie*. Zoo bleef dan bij den val van het Ministerie THORBECKE alleen die richting over, welke door vijanden, zoowel als door vrienden op velerlei wijze erkend was geworden," niet, zoo als Mr. DA COSTA schrijft: „met der daad te hebben getriomfeerd, maar als eene gestadige bestrijdster van „de haar vlak tegenovergestelde" beginselen en handelingen van het Ministerie THORBECKE. Ja, hoogst opmerkelijk is hetgeen Mr. DA COSTA met andere woorden verklaart: „Zoo bleef alleen die anti-revolutionnaire richting over, welke bovendien *door niets dat voorafgegaan was*, gecompromitteerd, en, in constitutionnelen zin, *versch en ongerept* voor het overige *aan de Natie het bewijs harer praktische bevoegdheid in zeker opzigt schuldig was*, en op dien grond, evenzeer door *alle* consequent-constitutionnele partijen in de gegevene omstandigheden moest worden verlangd." Gewis, wij scharen ons gaarne onder hen, die dat verlangen koesterden; omdat wij het reeds bij herhaling onbewimpeld hebben verklaard, ten einde ook aan de richting of partij zelve bij eigene ondervinding kon blijken, „dat de onmogelijkheid of onbestaanbaarheid van een kabinet in den bedoelden zin naar eisch was bewezen."

Wij stemmen evenzeer toe, dat het tot vorming van zulk een Ministerie niet aan een genoegzaam personeel zou hebben ontbroken, vermits *nu* toch reeds aan de Natie gebleken is, dat de Ministers van Oorlog, van Marine en van Koloniën in *elk* kabinet, van welke rigting ook, zitting nemen. Met het oog daarop zeker schrijft Mr. DA COSTA:

„Ik sla het oog op mannen, die *lang vóór en in* 1853 uit de rangen onzer anti-revolutionnaire rigting tot vertegenwoordigers der natie in de Tweede Kamer gekozen zijn. Ik maak mij sterk, uit dezen in eene eerste plaats, uit nog vele anderen, die in hunnen werkkring, die door hunne geschriften, werkzaamheden, ondervinding, politieke, administrative, judicieelen, met lof en eer bekend zijn, eene lijst te vormen ter beoordeeling van niet *blind*-partijdige wederpartijen, om daarop dan met gerustheid het antwoord af te wachten, of inderdaad het personeel onzer anti-revolutionnaire vrienden zoo beperkt is, dat daaruit geen ministerie zou hebben kunnen gevormd worden van in de eerste plaats aan God, den Koning en het Vaderland loijaal getrouwe, tevens bekwame, door kunde zich onderscheidende, door meerderlei ondervinding geoefende, door prijzenswaardige mannen op hunne beurt geprezene mannen. Stel, dat niet voor *alle* vakken Staatslieden uit die zoo zeer miskende rigting zouden kunnen gevonden worden. Maar moeten dan *wij* bij *uitsluiting* de zoodanigen zijn, die in een homogeen ministerie geene *specialiteiten* van iets of wat minder gekarakteriseerde kleur zouden mogen opnemen»?

Maar nu komt het ons vreemd voor, na zulke stellige verklaringen, het denkbeeld te zien doorschemeren, een Ministerie GROEN als Ministerie van *transitie*. „De vraag is dus niet — immers *nog* niet — over de al- „of niet mogelijkheid van een Ministerie GROEN *op „den duur*; zij bepaalt zich hier nog slechts bij zijne „al- of niet noodwendigheid tot oplossing, speciaal, van „het probleem, dat bij de aftreding van het Ministerie „THORBECKE aan zijne opvolgers was nagelaten. Dat „probleem was geen ander of minder dan: *wegneming „van het voor God en menschen wettig Protestantsch „bezwaar, zonder krenking van eenig grondwettig recht „daar tegenover der Roomschen.*"

En nu staan wij een oogenblik stil; omdat een dichterlijk tafereel in aantogt is van hetgeen een anti-revolutionnair Ministerie, aan het bewind geraakt, zou hebben verrigt. Wij zullen later welligt dat tafereel in oogenschouw nemen; maar nu komt weder de vraag voor, die met schuchterheid wordt gedaan en met meer juistheid kan worden beantwoord: „*Wat nu?* een Ministerie GROEN? Neen; een Ministerie DONKER-VAN-HALL."

Nu worden ons de *bedenkelijke* blikken in de Koninklijke audientie-zaal te Amsterdam verklaarbaar, en al zijn zij *niet zoo geheel* meer onwelwillend of verschrikt: er ligt toch in die blikken eenig spoor van onwelwillendheid en schrik, dat zich het liefst laat verbergen door den twijfel aan de mogelijkheid, en zich rustig waant bij de gedachte aan ontijdig bezwaar.

En dan die zekerheid, welke den twijfel opheft: „geen Ministerie GROEN"; zij wordt vernomen met toejuiching, en het hart, dat voor Vaderland en Oranje gloeit, klopt niet minder hard, nu het Hoofd van den Staat zijne keuze heeft gevestigd, maar de anti-revolutionnaire partij ter zijde liggen liet.

Nu is er geen twijfel aan, of de verandering van het Ministerie heeft plaats gehad onder miskenning „der zuivere begrippen en usantiën van het constitutionnele stelsel"; zonder verandering van regeringsstelsel en slechts met verwisseling van personen.

Waar vinden wij in het programma van het opgetreden Ministerie eenig blijk, dat daar aan de oplossing was opgedragen van een door het vorig Ministerie *nagelaten* probleem? Men zal deze oplossing toch waarlijk niet zoeken in de wet, regelende het toezigt op de kerkgenootschappen?

Nu moet alles wegvallen, wat van de zijde der anti-revolutionnaire partij is aangevoerd, om hare beginselen met die van de April-beweging te vereenzelvigen; al die fraaijigheden van de „Protestantsche eigenaardigheid „der Natie, nationaal protest, afkeer van Staats-almogen"; al die zoogenaamde christelijk-historische aardigheden, uitnemend geschikt, om tot onderwerpen te worden gekozen voor leesbeurten in vriendenkringen; maar waarvan de Natie, evenmin als het Hoofd van den Staat, gediend wil zijn.

Een Ministerie GROEN? *Wat anders* dan een Ministerie GROEN? Ja, wat anders, uit de rigting, „die zich „dikwerf òf uitdrukkelijk verklaard òf met der daad getoond had *in beginsel en wezen met het gevallen Ministerie eenzelvig te zijn*." Dat Ministerie nu, zoo als het door Mr. DA COSTA gekarakteriseerd wordt, viel in den grondtoon van onzen tijd en van onze Natie. Door die erkentenis is de staf gebroken over de anti-revolutionnaire partij, welke geen verleden kent, aan welke geen politiek leven wordt gegund, en die slechts op de toekomst hoopt.

Wat anders dan een Ministerie GROEN! Daaraan, dat Mr. DA COSTA geen staatsman, maar een dichter is, is het toe te schrijven, dat ons, onwillekeurig, in den „merkwaardigen brief" de zegepraal op *de Nederlander* wordt toegekend.

De *'s Gravenhaagsche Nieuwsbode* beklaagt zich ook over het besluit van den Gemeenteraad omtrent de vergrooting van het Badhuis en „bewondert den moed „der meerderheid van den Gemeenteraad. Sedert kort „mag de residentie zich verheugen, dat zij door geene „schulden wordt bezwaard, maar hare gewone inkomsten zijn ƒ 105,000 jaarlijks verminderd. Hare uitgaven nemen toe en breiden zich uit. Het onaangename vooruitzigt bestaat, dat er eene nieuwe belasting „zal moeten worden ingevoerd. En op het oogenblik „dat dit een en ander in den Raad zelven ter sprake „gebragt wordt en men den finantiëlen toestand der „gemeente met donkere kleuren schetst, op dat zelfde „oogenblik gaat men eene geldleening aan, waardoor „een belangrijk bezwaar van rentebetaling en aflossingen op de gemeente wordt gelegd."

De *Nieuwsbode* heeft geen regt, om zich over dat besluit te beklagen; zij heeft tot dat besluit medegewerkt, zoo al niet daartoe aanleiding gegeven.

Als men gestadig de gemeente-besturen opmerkzaam maakt op de ongeoorloofde en onbetamelijke perken, die bij de gemeentewet zijn gesteld, ten aanzien van de zelfstandige regeling hunner huishoudelijke belangen, dan kan het immers niet anders, of men gevoelt, dat men zich te minder heeft te bekreunen om de publieke opinie en nog veel minder, als het toezigt van het gewestelijk bestuur in de onvermijdelijke goedkeuring der gemeenteraads-besluiten vóór hunne uitvoering onnoodige inmenging wordt genoemd: hoe zal men dan letten op het geschrijf van dagbladen, die zich een oordeel over die handelingen durven aanmatigen? *De wil* des gemeenteraads zij een ieder tot *wet*, waarvan men de innerlijke waarde niet heeft te beoordeelen.

Als men op hoogen toon de onuitvoerlijkheid der gemeentewet tracht aan te toonen, waar zij vaste regels stelt, bij de heffing van plaatselijke belastingen in acht te nemen en men elke poging niet slechts goedkeurt, maar zelfs ondersteunt, om het bestaande stelsel te behouden of uit te breiden, dan voegt geene klagte over ondragelijke lasten; want de ondervinding leert immers, dat het plaatselijk accijnsstelsel zoo verleidelijk, ja verderfelijk voor een zuinig huishouden is, dewijl men de accijns met meer gemak dan eenige andere belasting verhoogt.

Als *de Nieuwsbode* reden tot klagen wilde zoeken, in overeenstemming met de door hem ten aanzien der gemeentewet beledene beginsels: waarom deze niet gezocht in de ontijdige ruchtbaarheid, welke het genomen besluit der geldleening erlangt en in den onbetamelijken weg, dien men kan inslaan om de uitvoering van dat besluit door een beroep op het gewestelijk bestuur te verhinderen? Dat was met veel meer regts van de *Nieuwsbode* te wachten.

Als men de loftrompet steekt over het belastingstelsel, „waarbij de residentie wèl vaart en bloeit": hoe kan men dan klagen over iets, dat aan dat stelsel geen de minste schade kan toebrengen, maar juist uitnemend geschikt is, *om de weldaden van dat stelsel te overvloediger te doen genieten*?

Wie ziet niet in de gemeentewet de ontwikkeling van het beginsel, dat de ontwerper ergens aldus beschreef: „Zoolang wij in ons gemeentewezen publiciteit missen, „zal de groote weg tot verbetering zijn gesloten. Zonder „publiciteit geene hervorming. Hervorming heeft den onverzettelijksten aller vijanden, de gewoonte, tegen zich. „Gewoonte is vooroordeelziek, dewijl zij zonder onderzoek „haren gang gaat; en vooroordeel ruimt voor geene magt „dan voor publiek onderzoek het veld." Die de strekking der gemeentewet bestrijdt, huldigt immers eene „tegenovergestelde rigting?" Waarom dan geklaagd over een besluit van den gemeenteraad, dat juist in *die rigting* voegt?

De Nieuwsbode vraagt, „of die geldleening zal dienen, om eenig groot of grootsch werk te ondernemen?" Gewis, in het stelsel van *de Nieuwsbode* zelf is de aanbouw van twee vleugels aan het badhuis te Scheveningen een nuttig werk; want daardoor zal het aantal „*strangers and foreigners*" aangroeijen, dat nu reeds zoo belangrijk in de plaatselijke accijnsen bijdraagt. Eene vergelijking toch van de nu ingediende begrooting voor 1855 met eene van ettelijke jaren vroeger, bijv. van 1839, 40 of 41, zou ons eenigzins op de hoogte kunnen brengen, of de finantiële toestand werkelijk gunstiger geworden is. Nemen wij de begrooting

van 1839, omdat het cijfer meest nabij dat van 1855 komt, zijnde destijds in ontvang en uitgaaf *f* 743,000 en nu *f* 741,000.

Men had in 1839 eene aanzienlijke som noodig voor intressen en aflossingen van negotiatiën van p. m. *f* 125,000 en thans slechts *f* 4,000.

Men kon echter toen nog eene som van *f* 35,000 tot aanbouw van eene rijschool op de begrooting stellen, en *f* 49,000 uittrekken voor onderhoud van huizen enz. Thans is er voor een nieuw werk niets, voor onderhoud van huizen nog geen *f* 20,000 uitgetrokken.

Destijds werd aan belastingen van verschillenden aard gerekend opc. grondl. en personeel . *f* 28,000.

accijns eetwaren	» 268,000.
» dranken	» 163,000.
» brandstoffen	» 122,000.
	f 581,000.
en in 1855 op	*f* 612,450.
af perceptie	» 35,430.
	f 577,020.

Eene belangrijke vermindering, niettegenstaande de groote aanwas van bevolking, ook zelfs met inbegrip van de afgeschafte belasting op het varkens- en schapenvleesch.

Eene geringe bijdrage tot juiste waardering van de uitkomsten van een belastingstelsel, dat men zoo gaarne in bescherming neemt en eene flaauwe schets van den geldelijken toestand onzer gemeente, die wij nog meer zouden kunnen uitwerken. Voor ditmaal genoeg, om onze stadgenooten dubbel wakker te schudden voor de op handen zijnde verkiezing voor twee leden van den Gemeenteraad.

De Nederlander beantwoordt in No. 1289 de vraag: »Zijn de eischen der *anti-revolutionnairen* aan *dit* Ministerie *overdreven* geweest?»

Na onderscheidene breede aanhalingen, waardoor bijna drie kolommen worden gevuld, treft men ten slotte deze vragen:

»Is het wonder, dat wij niet onvoorwaardelijk *ministerieel* hebben kunnen zijn?»

»En mag het ons niet, *als bewijs van onpartijdigheid*, in rekening worden gebragt, dat de anti-revolutionnairen, zoo dikwerf het zonder verzaking van beginselen mogelijk was, *zelfs dit Ministerie* ter zijde hebben gestaan?»

Wij durven nu wel vragen, of het *vorig* Ministerie zich wel over *eenig blijk van onpartijdigheid* onder gelijke omstandigheden hebbe te verblijden gehad?

De Nederlander beklaagt zich over de geringe belangstelling van de *kerkelijk-liberale* partij in den brief van Mr. da Costa.

De Morgenster niets.

De Fakkel weinig. Evenwel het No. van 8 Sept. logenstraft die klagt door talrijke aanhalingen en enkele aanmerkingen.

Met genoegen lazen wij daaronder het volgende:

»Wij wagen eene gissing. Het aandeel der anti-revolutionnairen in de April-beweging had een bloot staatkundig doel. Bij den vermoedelijken val van het Ministerie Thorbecke, zochten zij van de teugels van het bewind zich meester te maken. Dit mislukt zijnde, moesten met behulp van de *anti-papisten en anti-Thorbeckianen* de buitengewone verkiezingen aan de bereiking van dat doel worden dienstbaar gemaakt. Waarlijk liberale, kundige, brave, kordate, geleerden, zelfs hooggeleerde mannen lieten zich tot dat einde door de partij gebruiken, zich vereenigende met hare leen- en dienstmannen tot heil, gelijk het heeten moest, »van Koning en Vaderland.» De hoofd- en hofstad, beiden wilden van geen coalitie weten, waarover da Costa in zijn brief zich nog een bitsen uitval veroorlooft. Het getal der anti-revolutionnairen in de nieuwe Kamer was niet zoo groot als waarop men gehoopt had. Doch eene schrandere taktiek kon het Ministerie van transactie spoedig doen vallen, en dan!.... Doch daartoe verkozen de kerkelijk en waarlijk politiek-liberalen niet mede te werken. Dit verbitterde de vrienden en de scherpste pijlen schoten zij nu op nieuw tegen ons af.»

Reeds in *November* 1852 werd de partij der *anti-Thorbeckianen* door den heer Groen met zeker doel ondersteund. »Ik wil gaarne *mijne vrienden* regtvaardigen *voor den ijver*, waarmeê zij, niettegenstaande »verscheidenheid van beginselen, tot *de verkiezing* van »de leden dezer partij hebben medegewerkt.» (*Bijblad*, 18 November 1852.)

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Een onzer binnenlandsche bladen deelt den tekst mede van het antwoord van Rusland op de gestelde vredesvoorwaarden. Dit stuk vervat in eene depêche van graaf Nesselrode aan vorst Gortschakoff te Weenen, is gedagteekend, van Petersburg, 14/26 Aug. Vooreerst doet graaf Nesselrode daarin uitkomen, dat Rusland aan de Duitsche belangen reeds groote opofferingen heeft gedaan, door het ontruimen der vorstendommen, daar de vijanden van dat Rijk daardoor de handen vrij hebben om zich op het Europeesch en Aziatisch kustgebied te werpen. »Aan de Duitsche mogendheden vroeg Rusland niets, maar wij wenschten te weten, of ten minste bijaldien de ontruiming zou zijn volbragt en daardoor voldaan aan de verpligtingen, welke Oostenrijk tegenover de mogendheden had op zich genomen, wij konden rekenen dat hij ophouden zou gemeene zaak te maken met dat luid verklaarde voornemen om Ruslands zedelijke en stoffelijke verlaging te bewerken. Terzelfder tijd en ten blijke van onze vredelievende bedoelingen, — zegt graaf Nesselrode, — verklaarden wij ons insgelijks bereid om, reeds vooraf, tot de beginselen van het protocol van 9 April toe te treden.»

In plaats van nu te antwoorden op openingen of vragen regtstreeks tot Oostenrijk gerigt, zegt graaf Nesselrode, worden vredes-grondslagen aangeboden, »die, wat den vorm betreft, het allerminst geschikt zijn, om met eere door ons te kunnen worden aangenomen,» en waarvan de inhoud, volgens de erkentenis van de Fransche regering is: »1o. vernietiging van onze vroegere tractaten; 2o. vernietiging der maritieme etablissementen, die bij gemis van alle tegenwigt gezegd worden eene bestendige bedreiging op te werpen tegen het Ottomanische rijk, en 3o. beperking van het Russische gezag in de Zwarte Zee.»

De graaf van Nesselrode doet opmerken, dat Oostenrijk vermaant ze *zonder voorbehoud* aan te nemen en er echter de waarschuwing bijvoegt, dat de zeemogendheden ze met als juist en bepaald beschouwen en zich voorbehouden ter gelegener tijd ze te wijzigen naar gelang der oorlogsgebeurtenissen; de graaf zegt »dat de aanneming dier grondslagen door ons dus niet voldoende zou zijn, om ons de zekerheid te verschaffen zelfs de vijandelijkheden te zien eindigen.»

De graaf zegt, dat daar Oostenrijk verder gaat en de verpligting op zich heeft genomen, om op geene andere grondslagen te onderhandelen, »het overbodig werd voorwaarden te onderzoeken, die, terwijl men ze voorstelt, als geldend en aangenomen worden verklaard; voorwaarden, die, moesten zij blijven, zoo als zij ons heden worden gesteld, zouden doen onderstellen, dat het Russische Rijk reeds tot het uiterste is gebragt door de uitputting van eene langdurige worsteling,» en die, zegt graaf Nesselrode, wel verre van een hechten en duurzamen vrede te verzekeren, tot niets anders zouden leiden, dan dien vrede aan eeuwigdurende verwikkelingen te onderwerpen.

De Keizer verwerpt deze uitlegging van de toetreding tot het protocol. Hij betreurt geen gevolg aan de gedane mededeelingen te kunnen geven, daar gen. staat, in plaats van in de overgroote gedane opoffering van de zijde van Rusland, die zonder eenige vergelding blijft, een middel te zien om met eere gestand te doen aan de verpligtingen, welke hij tot dusverre op zich had genomen, gemeend heeft integendeel door nieuwe, naauwere en meer omvattende verbindtenissen zich te moeten aansluiten bij de Westersche mogendheden, de vijanden van Rusland.

Rusland meent de maat zijner concessien te hebben volgemeten en de verdere zorg om bepaalde grondslagen van onderhandeling vast te stellen aan het lot van den oorlog te moeten overlaten.

De depêche eindigt met deze woorden:

»Reeds is de Oostenrijksche regering onderrigt, dat beweegredenen *eenig en alleen een allernoodzakelijkst gevolg* van onze strategische stellingen, de Keizer hebben doen besluiten aan zijne troepen bevel te geven zich achter de Pruth bijeen te trekken. Maar binnen onze grenzen teruggekeerd en ons tot de verdedigende wijze van oorlogvoeren bepalende, zullen wij in deze houding afwachten dat billijke openingen ons in staat stellen onze wenschen voor het herstel des vredes overeen te brengen, met onze waardigheid en onze staatkundige belangen, *terwijl wij zullen vermijden om van onzen kant zonder bestaande noodzakelijkheid, tot vermeerdering van verwikkelingen aanleiding te geven, maar tevens besloten om standvastig ons grondgebied te verdedigen tegen de aanvallen van buiten, van welken kant die ook mogen komen.*»

De Oostenrijksche regering heeft harerzijds eene circulaire uitgevaardigd, waarbij zij te kennen geeft, dat zij het antwoord van Rusland, houdende weigering van de gedane voorstellen, niet als een *casus belli* beschouwt. (Zie Duitsche post). Te Parijs zou men niet zeer te vreden over die verklaring zijn. Wij gelooven, dat dit alleen het geval is met dat gedeelte van het publiek, dat zich een verkeerd denkbeeld van den toestand der zaken heeft gevormd, en dat de regeringen, die beter ingelicht zijn, zich over dat besluit van Oostenrijk, na al het voorafgegane, niet kunnen verwonderen.

Het gerucht, dat de heer Buol Schauenstein zou aftreden, achten wij zonder nadere bevestiging, geene aandacht waardig.

De Pruissische regering heeft harerzijds insgelijks in eene circulaire aan hare diplomatieke agenten haar oordeel over het antwoord van Rusland doen kennen. Pruissen wil niet alleen Duitschland in geen oorlog tegen Rusland wikkelen, maar is zelfs van oordeel, dat de gestelde vredes-voorwaarden niet onveranderlijk zijn.

De correspondentiën uit Konstantinopel, die thans tot 30 Aug. loopen, bevestigen het vertrek van de expeditie naar de Krim den 2den dezer. Men wacht daar, even als in geheel Europa, met gespannen aandacht den uitslag van die grootsche onderneming af. De Fransche en Engelsche bladen zijn gevuld met meer of min stellige mededeelingen daaromtrent, die wel eens met elkander in strijd zijn. Zoo stelt men het cijfer van de troepen, die daaraan deel zullen nemen, tusschen 60,000 en 100,000 man, waaronder de 25,000 man zeelieden. Voorts spreekt men van eene reserve, die te Varna zal blijven, gereed om overal heen vervoerd te worden, waar versterking noodig mogt zijn; men wil zelfs, dat dit corps 40,000 Franschen en 10,000 Turken sterk zou zijn, zonder nog het leger van Omar-Pacha te rekenen, dat eene nuttige afleiding in Bessarabie of tegen het schiereiland Pere-kop zou kunnen doen, waar de vloten het binnen[...] tijd zou kunnen overbrengen, nadat het expeditie[...] naar Sebastopol is overgevoerd. In elk geval zal de[...] thans welligt, terwijl wij deze regelen schrijven, [...] kusten van de Zwarte Zee gevoerd wordt, een [...] duchtste zijn, waarvan de geschiedenis van latere[...] melding maakt.

Ondanks de tegenstrijdige beweringen der Duitsch[...] den, weet men thans, dat de Russen den 1 dezer [...] en Ibraïla hebben ontruimd. De geheele vaart o[...] Donau is thans vrij.

Dezelfde depêche deelt mede, dat de Oostenrijksche [...] pen, zoo als verwacht werd, den 6den dezer Bu[...] hebben bezet.

Het berigt, dat Schamyl een hevigen aanval te[...] Russen heeft gedaan, waardoor de troepen, die Ka[...] dreigden, gedeeltelijk tegen hem zijn opgerukt, be[...] zich. Dit is gelukkig voor het Turksche leger, dat [...] tijd heeft zich te reorganiseren. De Fransche *Mo*[...] deelt mede, dat Mustapha-Pacha tot opper-bevelhebb[...] het Turksche leger in Azie zal worden benoemd; [...] *dépendance Belge* daarentegen houdt vol, dat [...] Pacha, de verdediger van Kalefat en de beste lu[...] van Omar-Pacha tot die betrekking zal worden ge[...]

Uit Spanje deelt men mede, dat den 4 dezer [...] de voorloopige kiezersvergaderingen hebben plaats [...] Men heeft de leden van een centraal comité gekoz[...] meeste benoemingen, die bekend zijn, vallen op p[...] sisten. De onrust, die in de provincien door het [...] van Maria Christina is ontstaan, begint te bedaren. Z[...] den 3 dezer, is zij onder begeleide van den genera[...] rigo en 300 ruiters de grenzen van Portugal overget[...] Niets is nader bekend geworden omtrent de ziekt[...] baar zou hebben overvallen.

Volgens de *Espana* zou de regering twintig gouve[...] van provincien willen afzetten, die hare zienswij[...] in alle opzigten deelen. Aan dat plan zou men de [...] geruchten omtrent de vervanging van den heer San[...] door den heer Madoz, als minister van binnenla[...] zaken, moeten toeschrijven. Men meent algemeen te [...] dat de Amerikaansche gezant, die een verlof heeft [...] gen, niet op zijn post zal terugkeeren.

De zittingen van het Parlement van de Jonische [...] den zijn tot 18 Maart van het volgend jaar verdaa[...]

De *Hansa* heeft berigten uit New-York aangebr[...] is geenerlei staatkundig nieuws. De berigten omtre[...] oogst zijn niet gunstig. De aardappelenziekte heeft [...] lijke verwoestingen aangerigt en de groote droogt[...] zulk een nadeeligen invloed op de granen gehad, [...] niet het vierde gedeelte van den gewonen oogst op[...] Een dagblad uit Ohio schat het nadeel op 100 [...] dollars.

ENGELSCHE POST.

London, 9 Sept. Prins Albert is heden te [...] teruggekeerd.

— De Koningin, de Hertogin van Kent, en de [...] en Prinsessen van de Koninklijke familie hebben h[...] Egyptische fregat *Faid Gehat* in de haven van So[...] ton bezocht.

— Volgens het laatste maandelijksche overzigt [...] staat van de Engelsche bank tot 8 Sept. was [...] 19,857.564 ponden aan papier aan toonder in [...] dat is eene som van 195,850 ponden minder, a[...] en muntmateriaal was er voor 13,368.371 ponden [...] zig, dat is 267.053 ponden minder dan in de vorige [...]

DUITSCHE POST.

Weenen, 6 Sept. De Oostenrijksche regerin[...] aan hare diplomatieke agenten in het buitenland e[...] culaire gerigt, waarvan de hoofdinhoud is:

Rusland heeft in zijne laatste nota geweigerd [...] waarborgen te geven, die Oostenrijk heeft voorge[...] Pruissen heeft ondersteund. De weigering wordt [...] de gematigdste bewoordingen te kennen gegeven[...] heeft te gelijkertijd de plegtige belofte hernieuw[...] de Donau-Vorstendommen onmiddellijk ontruimd [...] worden.

Wat Oostenrijk betreft, het volhardt in de overtu[...] dat de vier voorstellen de geschikste elementen be[...] om tot grondslag te dienen van het herstel van den [...] zonder het Europeesch evenwigt te verbreken. Zij s[...] thiseert dus thans, even als vroeger met de Wes[...] mogendheden en wacht van hare krijgsbedrijven [...] resultaten voor den toekomstigen vrede af.

Het tractaat tusschen Oostenrijk en Pruissen [...] al zijne kracht. Het tractaat betrekkelijk de bezetti[...] Vorstendommen door Oostenrijk zal geheel en [...] worden ten uitvoer gelegd. Intusschen bestaat [...] tegenwoordigen staat van zaken voor Oostenrijk [...] onmiddellijke oorzaak tot oorlogsverklaring. Het zal [...] afwachten; maar daar het het regt heeft, zich de ver[...] toe te schrijven de plannen van Rusland tegen Tu[...] hebben verijdeld, zal het zijn tegenwoordig stel[...] gewapende onzijdigheid niet verlaten, ofschoon [...] meer kracht gevende dan tot nog toe het geval w[...]

— Men schrijft van hier aan de *Cölnische Ze*[...] de bevelhebber van het Russische leger, in de [...] dommen, prins Gortschakoff, zijn broeder te [...] heeft medegedeeld, met verzoek om er het Oostenr[...] kabinet kennis van te geven, dat het gros van [...] den 20 Sept. de Pruth zal zijn overgetrokken. De overige [...] sen zullen den 1 Oct. die provincien hebben verlaten[...]

— De *Oestenreicher Correspondenz* deelt mede [...] het verbod van invoer in de Oostenrijksch staten [...] *Cölnische Weser* en *Nord-Deutsche Zeitung*, de la[...] te Hanover uitgegeven, thans is opgeheven.

— Men wil, dat de Fransche legatie alhier me[...] ling heeft ontvangen, dat den 30 Aug. van [...]

Parijs aan de admiraals in de Zwarte Zee bevel is gezonden, onmiddellijk Odessa ten strengste te blokkeren.

Hamburg, 8 Sept. Men heeft eenigen tijd geleden medegedeeld, dat het Zweedsche Gouvernement aan den Rijksdag een voorstel heeft gedaan, strekkende om de wijze van uitoefening van het Koninklijk gezag, gedurende afwezigheid, ziekte of eenig beletsel van den souverein te wijzigen. Tot nog toe werd die magt onder dergelijke omstandigheden uitgeoefend door eene regerings-commissie van acht leden. Het voorstel des Konings strekte om den kroonprins of den naasten mannelijken erfgenaam van den troon voor die commissie in de plaats te stellen. Men meldt uit Stockholm, dat het constitutionnele comité van den Rijksdag, bestaande uit leden van de vier Kamers, die vereenigd die Vergadering zamenstellen, met 14 stemmen tegen 10 het Regerings-voorstel heeft verworpen, als in strijd met de constitutie des Rijks. Dientengevolge beveelt de commissie de aanneming niet aan den Rijksdag aan.

FRANSCHE POST.

Parijs, 9 Sept. Men spreekt hier van eene depêche uit Weenen, waarbij graaf Buol, de Minister van Buitenlandsche zaken, die, naar men wil, zeer overhelt tot een verbond met de Westersche mogendheden, zijn ontslag zou hebben aangeboden.

Men is hier veel minder te vreden over Oostenrijk, sedert den laatsten te Weenen gehouden Ministerraad. Er is zelfs sprake, eene cathegorische verklaring aan het Oostenrijksche kabinet te vragen.

Brieven uit Varna melden, dat de expeditie bepaald den 2den zal vertrekken. Prins Napoléon is tegen den raad van zijne geneesheeren naar het leger vertrokken.

De proclamatie van den maarschalk de St. Arnaud zegt o. a. "Het uur is gekomen, om te strijden en te overwinnen. De vijand heeft ons niet aan den Donau afgewacht. De Voorzienigheid, die ons voor de moerassen aan die rivier heeft bewaard, roept ons naar de Krim, een gezond land zoo als het onze, en naar Sebastopol den zetel van de magt van Rusland, naar die muren, waar wij den waarborg tot den vrede en tot terugkeer naar onze haardsteden gaan halen. De onderneming is grootsch en uwer waardig. Hij wijst op de hulpbronnen, die ter uitvoering daarvan ter beschikking staan: de vloten met hare 3000 stukken en 25,000 dappere matrozen; een dapper Engelsch leger; eene keur divisie Ottomanische troepen en de keur van het geheele Fransche leger. De Maarschalk ziet in dat alles meer dan waarborgen van welslagen; hij ziet er het welslagen zelf in. Hij eindigt met de woorden: "Weldra zullen wij te zamen de drie verbondene vlaggen van de muren van Sebastopol wapperende, begroeten met onze nationale kreet: *leve de Keizer!*"

Men zegt, dat eenig leden van de academie den Keizer tot lid zouden willen benoemen in de plaats van den heer Ancelot, die overleden is.

Den 8sten hebben te Boulogne groote manoeuvres plaats gehad, in tegenwoordigheid van den Keizer en van Prins Albert. Gedurende een rusttijd is er een heerlijk dejeuner van 60 couverts door den Keizer aangeboden. Ten 11 ure des avonds keerde Prins Albert naar Engeland terug. Geheel Boulogne was geïllumineerd. De Keizer vergezelde den Prins tot op de boot. Daar hebben zij elkander omhelsd. Het yacht vertrok onder daverende toejuichingen en de salvo's van het geschut.

— De *Moniteur* bevat een decreet, waarbij de Keizer, op voordragt van den Minister van Staat, eene commissie benoemt, om de correspondentie van Napoleon I, die in verschillende archieven en in de handen van enkele particulieren verspreid is, bijeen te brengen en te regelen.

Madrid, 5 Sept. De *Diario* meldt, dat de gouverneur van de provincie Oviedo beslag heeft gelegd op de steenkolenmijnen in die provincie, die aan den Hertog van Rianzares, gemaal van Maria Christina, behooren.

In de provincie Badajoz weigert men de belastingen te betalen. Te Jerez de los Caballeros heeft men de gemeentegoederen en zelfs de goederen van eenige particulieren verdeeld.

Het Gouvernement houdt zich ernstig bezig met overwegingen betrekkelijk den materiëlen toestand.

Men vreest zeer voor het naderen van de cholera; volgens de laatste berigten is zij op 25 mijlen van Madrid, en men wil zelfs dat die ziekte te Aranjuez (40 mijlen van hier) heerscht.

De heer Soulé, de Amerikaansche gezant, is vertrokken. Men meent, dat hij niet zal terug keeren. Vóór zijn vertrek heeft hij aan de bladen een brief gerigt, in antwoord op de hevige aanvallen, die een gedeelte van de pers tegen hem rigte; alle bladen hebben de opneming van dien brief geweigerd.

Het vertrek van Maria Christina heeft in de provincien diepen indruk gemaakt; dank zij de standvastigheid van de overheid, begint men intusschen overal tot rust te komen.

De bladen, die de regering ondersteunen, raden haar aan, af te zien van het proces tegen de opstandelingen van 28 Augustus.

De heer Domenech, ex-minister van financien is te Lissabon aangekomen. *El Tribuno* meldt, dat de heer Sartorius te Bayonne is aangekomen en zich naar België begeeft. Hij zou uit Madrid ontsnapt zijn, in de uniform van de soldaten, die de Koningin-Moeder begeleidden.

BELGISCHE POST.

Brussel, 10 Sept. De Belgische bladen gaan voort met het maken van gissingen omtrent het handhaven of intrekken van het ontslag door de leden van het kabinet aangeboden. De *Indépendance* beweert, dat al die geruchten voorbarig zijn, daar er nog geen bepaald besluit is genomen, ofschoon dat blad het zeer verklaarbaar zou achten wanneer het Ministerie in functie bleef, tot dat het aan de Kamers de redenen van zijne handeling had blootgelegd.

— Het Hof van appel heeft in raadkamer ook den heer van der Elst verwezen naar de regtbank van correctionele politie, op het verzet van den procureur des Konings tegen zijne vrijspraak.

— **Brussel** is rustig. Er hebben nog onderscheidene arrestatien wegens de laatste wanordelijkheden plaats gehad.

Binnenland.

's Gravenhage, 11 September.

Bij Koninklijk besluit van den 8sten September 1854, no. 48, is de heer J. C Baud, oud-Minister van Kolonien benoemd tot Minister van Staat.

* Z. D. H. Prins Michiel de Woronzow, die in het *Hotel de Bellevue* is afgestapt, wordt vergezeld door prinses de Woronzow, de prinses Elisabeth de Woronzow, gebr. de Branitska, de gravin Barbe de Choiseul Gauffier, geb. prinses Galitzine, den kapt.-adjudant Ermoloff, den secretaris Minciaky, den doctor Zinker, en den heer A. van Seiborska, benevens vele bedienden. HH. DD. HH. den Prins en de Prinsessen de Woronzow werden dadelijk na derzelver aankomst in gemeld hôtel, een bezoek gebragt door Z. Exc. den heer Lomonosoff, gevolmagtigd Minister van Z. M. den Keizer aller Russen bij het Ned. Hof. Na een langdurig onderhoud, deden de hooge gasten met Z. Exc. een toertje met open rijtuig, en gebruikten daarna het middagmaal in gemeld hôtel. Zij zijn heden naar het groot stedelijk badhuis te Scheveningen vertrokken, om de baden te gebruiken. Den 15den dezer verwacht men in de residentie nog eene aanzienlijke Russische familie.

* In de residentie zijn aangekomen en aan het hôtel de *l'Europe* afgestapt, de graaf en gravin Otto van Vitzhum, en gevolg, komende van Dresden.

* Tengevolge der daling van den prijs der rogge is het maximum van den prijs van het roggebrood verminderd met eene halve cent, en alzoo bepaald op 16 cents het ned. pond.

Doch, daar de teruggave plaats vindt uit de spaarkas ter voorziening in buitengewoone duurte van het brood, tot een bedrag van eene cent, blijft de prijs voor de ingezetenen op 15 cents het Ned. pond.

* Men verneemt, dat het gerucht, volgens hetwelk de bataillons grenadiers en jagers den 17 dezer, uit het kamp alhier zouden terugkomen, (om bij de opening der Kamers op 18 dezer, dienst te doen) geheel ongegrond is.

* De buitengewone paardenmarkt, die heden alhier wordt gehouden, werd door goed weder begunstigd. De aanvoer van paarden ter markt was talrijk, waaronder zich vele goede en schoone bevonden. Reeds vroeg in den morgen waren vele ingezetenen en vreemdelingen in het ruime veld de Malibaan vereenigd. Dat veld leverde een feestelijk aanzien op, door de menigte van tenten, die daar waren opgeslagen. Aan het ringrijden nam een dertigtal paarden deel, waaronder men vele goede opmerkte. Voor de harddraverij, die ten 2 ure aanving, waren een twintigtal paarden ingeschreven, zoo dat dezelve zeer luisterrijk geweest is. De toevloed van vreemdelingen was zoo groot, dat men bij de meeste stalhouders geen plaats voor de paarden en rijtuigen konde verkrijgen.

* In het 4e nummer van het tijdschrift, uitgegeven door de Vereeniging ter bevordering van fabriek- en handwerknijverheid in Nederland, zijn vermeld de namen der inzenders, die volgens het officieel rapport der verschillende jurij's voor de tentoonstelling te New-York, in aanmerking zijn genomen tot het bekomen van medailles of eervolle vermeldingen. Men verneemt thans echter, dat van wege eene zoogenaamde Vereeniging voor Midden-Europesche invoer van goederen naar Amerika, aan iederen Europeschen tentoonsteller is aangeboden, de zilveren Amerikaansche medaille van verdienste voor nijverheid en handel tegen vooruitbetaling eener van som 25 dollars. Daar deze medailles echter geene waarde hoegenaamd voor de bezitters kunnen hebben, als zijnde niet door de jurij, voor de tentoonstelling toegewezen, meent men de inzenders hierop te moeten opmerkzaam te maken, ten einde dezen zich niet door schoonschijnende woorden laten verschalken, of in den waan brengen dat dit betaald eermetaal iets gemeens zou hebben met de bekroonings-medailles, door de jurij's toegekend.

* De Min. van Oorlog heeft bekend gemaakt, dat bij de boekhandelaars van Weelden en Mingelen, te 's Gravenhage, en door hunne tusschenkomst in de voornaamste gemeenten des Rijks, tegen den prijs van ƒ 1 het exemplaar, is verkrijgbaar gesteld een nieuw ontworpen Tarief toepasselijk op de werken en leveringen voor de dienst der genie, aangenomen bij contracten, goedgekeurd door den Minister van Oorlog.

* Naar wij vernemen, zegt de Schiedammer, heeft Z. M., bij een dezer dagen genomen besluit, niet goedgekeurd het reglement op de Krimpenerwaard, in de jongste vergadering aan de Prov. Staten van Z. Holland vastgesteld. Die weigering is gegrond op de bepaling van art. 14, naar luid waarvan dijkgraaf en hoogheemraden ook zouden kunnen zijn hoofden van de waterschappen, in het hoogheemraadschap gelegen. Deze bedenking van het Hooger bestuur, welke nu heeft geleid tot niet-goedkeuring van het reglement, is tijdens de beraadslagingen door eene aanzienlijke minderheid van de Staten-vergadering gedeeld, welke ook die accumulatie van betrekkingen in strijd heeft geacht met alle denkbeelden van administratieve hierarchie.

Men verneemt dat tot het afnemen van examen der surnumerairs van de registratie en domeinen, bij Z. M. besluit van 7 Julij 1849, nº. 49, vastgesteld, door Z. Exc. den Minister van Fin. tot leden der commissie benoemd zijn, de heeren: J. J. C. Eschauzier, hoofd-inspect. der reg. en dom. bij het departement van finantien te 's Gravenhage, als president, W. J. van Bovenal Faure, C. van 't Sant en Mr. C. G. van Sandick, inspecteurs der reg. en dom. te Groningen, Utrecht en Nijmegen, benevens L. R. van Ouwenaller, ontvanger der reg. en dom. te Leijden, als leden, die daartoe in het laatst dezer maand te Amsterdam zullen vergaderen.

Binnen weinige dagen ziet men een kleine promotie bij den plaatselijken staf te gemoet, als ook de pensionnering en overplaatsing van eenige officieren van dat wapen. Het is dan wel niet onmogelijk, dat de tractementen eenige wijziging zullen ondergaan.

Van regeringswege zijn ten behoeve der kamers van koophandel en fabrieken verzonden. 1º. uit Londen ontvangen opgaven van: *a*. den in en uitvoer en het verbruik der voornaamste vreemde en koloniale waren; den uitvoer van Britsche en Iersche voortbrengselen; de schepen in den vreemden handel en in de kustvaart gebruikt; alles in het Vereenigd Koningrijk, gedurende de maand op 5 Aug. geëindigd en de zeven vorige maanden van 1854; *b* de hoeveelheden vreemde en koloniale wijnen, met regten voor binnenlandsch verbruik belast, in elk jaar van 1800 tot 1853 en de bevolking des Koningrijks, in elk jaar over hetzelfde tijdvak, 2º. eene bekendmaking van de algemeene directie der riviertollen in Hanover van 25 Aug. jl. wegens de betaling van den Elbe tol boven Hamburg en Hamburg, en de tollen op de Wezer.

Te Schiedam is de Zondag rustig voorbijgaan. — De rijdende artillerie staat thans onder kommando van kapitein von Pessel, en de luit. Hooft en Taets van Amerongen.

Het huis aan den Oosthoek van de groote Draaisteeg en Boompjes te Rotterdam is uit de kas van het Binnenloodswezen, voor ƒ 16,000 aangekocht. Dit huis is bijzonder gunstig gelegen, en zal doelmatig worden ingerigt in het commissariaat enz. en aldaar worden gevestigd

De *Amst. Ct.* berigt, dat het eten van garnalen tegenwoordig nadeelig is. Twee menschen zijn er te Amsterdam aan bezweken, en 9 personen zijn deswege in liefdadigheids-gestichten behandeld.

Tot wethouders zijn in de volgende gemeenten benoemd: Te Deventer de heer S. van Delden Pz., te Zwolle de heer W. P. Hubert, te Hilversum de heer Jhr. J. W. Janssens, te Hoorn de heer J. G. Pabst Rutgers, te Grave de heer R. J. N. Walter, te Bolsward de heer J. Bouma, te Dokkum de heer A. Posthumus, te Franeker de heer Mr. G. Schot, te Harlingen de heer A. J. Rodenhuis, te Goes de heer G. H. Kakebeeke; te Zutphen de heer van Löben Sels, te Nijmegen de heer Dr. A. W. van Roggen, te Enkhuizen de heer J. de Koningh, te Edam de heer H. Costerus, te Sneek de heer H. Clz. Wouda, te Hoogeveen de heer H. Berghuis, te Apeldoorn E. J. Muller, te Breda Mr. C. Pels Rijcken.

Den 7 dezer is te Dragten eene vrouw bevallen van drie welgeschapene kinderen, twee zoontjes en een dochtertje De moeder en kinderen zijn zeer welvarende.

Men meldt uit Groningen dat voor de geldleening dier gemeente van ƒ 50,0000, ter verdere voltooijing van de stedelijk gaz-fabriek de openstelling heeft plaats gehad en dat er dadelijk voor eene som van 183,000 is ingeschreven, waarna de inschrijving is gesloten geworden.

Wij ontleenen aan een particulier schrijven uit Maastricht een lofwaardigen trek van mildheid, door den heer Marcella, kapitein, kommanderende de marechaussée in het Limburgsche begaan. Eenige dagen geleden, had een brigadier, in het dorp Beek gestationneerd, het ongeluk, ƒ 190 te verliezen, eene som, hem uitgereikt, tot betaling van het traktement voor zijne brigade, over de maand Augustus. Dit verlies trof des meer, naardien hij is huisvader van een talrijk gezin. Doch de heer Marcella, diep doordrongen van den ongelukkigen toestand, waarin zich een zijner onderhoorigen bevond, heeft de geheele som, uit eigen fondsen, cadeau gegeven. Naar men wil, is dit niet de eerste keer, dat de heer Marcella zich op deze wijze veler hoogachting verwierf. (*H. C.*)

Steenwijk, 9 September. De oogst welke thans ten gevolge van het voor de inoogsting zoo gunstig weder, met uitzondering van eenige partijtjes late haver en boekweit geheel binnen is, levert in deze en omliggende gemeenten de navolgende uitkomsten op:

Rogge van 25 tot 35 Ned. mudden per bunder. Zomergerst naar gelang der gronden van 30 tot 50 zelfs 55 mud per bunder. Haver en Boekweit nog niet genoegzaam bekend, echter is de opbrengst dezer vruchtsoorten zeer rijk. Groene erwten van 18 tot 30 en meer ditto per

bunder. Kapuzijners en graauwe erwten hoewel niet zoo goed als groene leveren ook een vrij goed beschot; de opbrengst is van 15 tot 25 mudden per bunder. Paarden- en duivenboonen zeer matig; zelfs zijn er perceelen, welke de gemaakte kosten en de landhuur niet opbrengen.

De late aardappelen leveren een sedert 1846 ongekend beschot, terwijl de qualiteit over het algemeen zeer goed is. Enkele akkers zijn zelf sterk door de ziekte in de knol aangedaan, doch over het algemeen is het verlies over de massa daardoor aangebragt, niet noemenswaardig; de opbrengst is 130 tot 240 ned. mudden per bunder.

De kool en wortelgewassen welke sterk door de aanhoudende droogte hebben geleden, zijn slecht geslaagd.

Met de groenlanden is het echter zeer voordeelig gesteld, de naweide of etgaarde, welke het vee voor vier weken heeft geruimd, is niets gegroeid, en vele zijn of worden wit. Daar tevens de spurrie en knollen weinig beloven, zal het vee in deze streken hoogst waarschijnlijk zeer vroeg moeten opgestald worden.

In de naburige gemeente Steenwijkerwold zijn de kuilen uit welke het vee gedrenkt wordt uitgedroogd, zoodat men verpligt is het water uit de putten in de landen aan te brengen.

Ezumazijl, 7 Sept. Het zal zeker dezen en genen water-bouwkundige niet onaangenaam zijn te vernemen dat de Ezumazijl, gelegen in de gemeente Oostdongeradeel, thans wegens eene te doene herstelling, onder directie van het Polder-bestuur van Oost- en West-dongeradeel, aangenomen door A. Bonnema, aannemer van publieke werken te Kollum, droog is gemaakt en zeer waarschijnlijk nog verscheidene dagen droog zal blijven, zoodat er nu voor belangstellenden en nieuwsgierigen de zeldzame gelegenheid bestaat, het inwendige dezer voor Oost- en West-dongeradeel zoo belangrijke waterlossing in oogenschouw te kunnen nemen. (*P. C.*)

† † **Nijmegen**, 9 Sept. Gister avond is Z. Exc. de Minister van Oorlog, vergezeld van den Luit.-Kolonel chef van het materieel der genie bij het Dep. van Oorlog van Heurn, in het strikste incognito alhier gearriveerd, en aan het hotel de Francfort afgestapt. Heden heeft de Minister in burgerkleeding de vestingwerken benevens de militaire etablissementen bezocht, en is daarna, in den middag, omstreeks 4 ure van hier naar Arnhem vertrokken. Indien dit bezoek in dienst geschiedt, waarvoor reis en verblijfkosten worden uitgetrokken, dan betwijfelen wij of de Minister wel de bevoegdheid heeft, om de dienst in burgerkleeding waar te nemen?

— Nog is hier voor de stad aan de Waalwal aangekomen Z. M. stoomjagt, bestemd om Z. K. H. prins Hendrik, die aanstaande Maandag op HD. doorreis naar Luxemburg alhier verwacht wordt, op te nemen.

Nieuwe Diep, 8 Sept. Eergisteren morgen is van hier gezeild, bestemd voor Batavia, het Ned. koopvaardijschip, *Doggersbank*, kapt P. Kerkhoven, aan boord hebbende een detachement suppletie-troepen voor het Oost-Indisch leger, sterk 130 onder-officieren en manschappen, onder het kommando van den kapt. der infanterie W. A. Zeele van het O. I. leger van verlof terugkeerende, onder medegeleide van den 2den luit. D. K. H. van der Hurk en D. de Graaff, benevens den off. van gezondheid 3de kl. P. J. 't Hooft.

Théâtre-Royal-Français.

Debuten.

Ofschoon de voorstellingen van laatstleden Maandag en Donderdag avond meer bezocht werden, dan het op die dagen pleegt te geschieden, was het er verre af van *chambrée complète* te zijn, en had de schouwburgzaal nog, naar onzen zin, te veel overeenkomst met een archipel. Waaraan zou men dit wel mogen toeschrijven? Is het niet welligt omdat het publiek toch geen oordeel mag vellen over de al of niet aanneming der artisten? Zooveel is zeker, dat de belangstelling in eene zaak minder of meer groot is, naarmate men daaraan min of meerder deel kan nemen. Is dit in het algemeen waar, waarom zou het in dit bijzonder geval niet zoo zijn? Wij zullen thans niet verder over dit punt spreken, het kan nu geen nut meer hebben, de kogel is toch door de kerk. Wij hebben er alleen de aandacht op willen vestigen. Men gelieve hierover na te denken, wij behouden ons voor daarop ter geschikter ure terug te komen.

De drie debuten voor den *Vaudeville* zijn ditmaal meer als eene formaliteit te beschouwen, dan als eene noodzakelijkheid ter beoordeeling der artisten. Daarom behoeft men de beide volgende voorstellingen niet af te wachten, om eene meening over de acteurs en actrices te kunnen uitbrengen. Sedert twee maanden zijn zij alle ruimschoots in de gelegenheid geweest om proeven van hun talent te geven en hebben zich vooral gunstig onderscheiden de dames Duplessis, Agarithe, en de heeren Bazin en Dutasta. De bijval, dien de vaudeville van Dumas, Donderdag avond genoot, is ongetwijfeld verdiend. Het is een geestig stuk en het werd goed voorgesteld.

In *Le Marsi de la veuve* ontbreekt het niet aan koddige situatiën. De scène tusschen *de Vertpré* (Dutasta) en *Léon d'Auran* (Bazin) is met veel waarheid teruggegeven en heeft de lachspieren niet weinig in beweging gezet. Niet minder natuurlijk was het onderhoud tusschen Mme de Vertpré (Mme Duplessis) en Léon, waar zij hem doet boeten voor zijne ligtzinnige liefdeverklaring. Mme Duplessis heeft veel partij weten te trekken van hare schoone rol; mimiek en gebarenspel lieten weinig te wenschen over. Mej. Agarithe, die nog onlangs André Hoffman zoo verdienstelijk ter zijde stond in *Idiana et Charlemagne* en Mej. Bourdais hadden in deze vaudeville meer ondergeschikte rollen te vervullen; maar wij weten toch reeds van vroeger, dat zij haar emploi niet zonder verdienste bekleeden. In het algemeen levert het personeel voor de comedies en vaudevilles stof tot tevredenheid.

De voorstelling van La Dame Blanche geeft aanleiding om een woord te zeggen over de *Première Duègne*. Mme Kuntz zou als tweede duègne kunnen optreden; voor de eerste plaats schieten hare krachten te kort. Voorkomen, stem en spel geven veel reden tot glimlagchen.

Zaturdag avond heeft Mlle Geismar hare rentrée ge laan als Valentine in *Les Huguenots*. De zaal was goed bezet. Toen de gevierde prima donna zich in het tweede bedrijf voor het eerst vertoonde, werd zij door een daverend handgeklap begroet en de bloemen, die voor hare voeten werden neergeworpen, mogen haar tot streelend bewijs strekken, hoezeer zij in de gunst van het publiek deelt. Mlle Geismar heeft in den loop der voorstelling nog menige toejuiching ontvangen, voornamelijk na den grooten duo van het derde en die van het vierde bedrijf, na welken laatste, zij van alle kanten der zaal is teruggeroepen. Wij maken gaarne van deze gelegenheid gebruik, om van onze zijde hulde te brengen aan de verdiensten van onze eerste zangeres. Mlle Geismar schittert vooral als tragédienne en wat haar als zangeres mogt ontbreken, verbergt zij zoo meesterlijk, zij weet het zoo zeer goed te maken, dat de minst toegevende aanschouwer er, ondanks zich zelf, genoegen mede moet nemen, ja haar moet toejuichen.

Men had ons gezegd, dat M. Bovier Lapierre als *Raoul* de kritiek zou ontwapenen, dat die rol eene zijner beste creatiën was. Wij zijn zeker niet met onzen zin te velde getrokken tegen *Arnold* en het zou ons groot genoegen gedaan hebben, indien *Raoul* ons had gedwongen de wapenen neder te leggen. Maar wij gevoelen ons genoodzaakt, ook thans niet gunstig van M. Lapierre te gewagen. Behalve de hoedanigheden, die wij de eerste maal in hem ontdekt hebben, moesten wij er Zaturdag avond eene nog onbekende betreuren. Of is het niet jammer, dat de schoone romance *Plus blanche* etc. ons alles behalve aangenaam in het oor moest klinken? Voor het minst mag men vergen dat er zuiver gezongen worde. Indien M. Bovier Lapierre nu reeds zich zulke afwijkingen veroorlooft, dan voorzeker zal het publiek in dit speeljaar zijn leed niet hebben overzien. Hoe ongunstig wij evenwel — en tot onze spijt — voor den eersten tenor gestemd zijn, het zou onbillijk wezen, indien men hem verdienden lof ontbield en daarom moeten wij niet onopgemerkt laten, dat hij eenige goede oogenblikken gehad heeft. Onder anderen verdienen loffelijke vermelding het *et bonne épée* in den *Septuor du Duel*, dat de verwachting inderdaad overtrof de *cavatine* in den *duo* van het vierde bedrijf. Overigens zullen wij nu afwachten, wat de raad van beoordeeling omtrent den heer Bovier Lapierre zal beslissen.

M. Dutasta, de tweede baszanger, heeft zijn derde debuut gedaan als *de Saint-Bris*. Indien hij aangenomen mogt zijn, iets wat ons onbekend is, dan zouden wij hem wel in bedenking willen geven, om zijne rol nog eens goed te bestuderen; waarschijnlijk zal hij dan eene volgende keer juister zingen en den Franschen edelman met meer waardigheid voorstellen.

De dames d'Helens en Léonti, die beide door de jury zijn aangenomen, en M. Vila hebben hunne rollen gespeeld zoo als men het van die bekwame artisten kan verwachten.

Het orchest liet Zaturdag avond vrij wat te wenschen over. Moet het niet bevreemden dat de orchestmeester, M. Varneij, van wien men veel goeds zegt, niet zorg draagt dat de instrumenten beter stemmen?

Als het publiek nu aan het einde der debuten zijne rekening opmaakt, dan zal het blijken, dat die waarlijk niet onvoordeelig uitvalt en dat de directeur, over het algemeen, goed geslaagd is in het aangaan der engagementen. Mogten de Haagsche dilettanten nu, op hunne beurt, krachtig te hulp komen om de rekening der administratie aan het einde van dit speeljaar ook voordeelig te doen sluiten.

Eindelijk nog éene opmerking aan den ijverigen directeur. Het heeft ons genoegen gedaan, te zien dat de *baignoires* gezuiverd zijn van de zooveel opziens wekkende *habitués* van verleden jaar. Maar met te grooter weêrzin zagen wij ze nu, *au second*, vóór, tusschen en achter geabonneerden met hunne dames plaats nemen. Dit heeft te regt groote ontevredenheid opgewekt; en als de directeur daartegen geen maatregel neemt, zal geene fatsoenlijke dame het op den duur wagen, anders dan op den eersten rang plaats te nemen. Wij geven deze opmerking der directie in ernstige overweging.

Ingezonden Stukken.

In de *Amsterdamsche Courant* van 1 dezer no. 206 komt een berigt voor ter wederlegging, zoo het heet, van het artikel voorkomende in dit blad van 27 Aug. bevorens, omtrent de in-bezit-neming van de kerken te Frederiksoord en Willemsoord.

Die berigtgever wil daarin op regtskundige gronden onze voorstelling ontzenuwen. In hoeverre hij daarin geslaagd is, laten wij aan 't oordeel van den lezer over, met geheele nalezing van het door hem aangehaalde art. 1301 B. W.

Wij daarentegen, hebben slechts het publiek willen mededeelen, hoe die langgerekte quaestie nu, tengevolge van het arrest van het Overijsselsch Geregtshof, zal worden ten einde gebragt, en nemen niets van ons berigt terug, als zijnde wij uit eene goede bron verzekerd, dat de in-bezit-neming der kerken door of van wege de Maatschappij van Weldadigheid heeft plaats gehad, terwijl de verdere afwerking, zal geschieden voor de nog door de Maatschappij in handen hebbende gelden van de aannemingssom en zal het daarna overschietende den originelen aannemer worden uitbetaald, ten ware deze, de door hem reeds ontvangen gelden had terug betaald. (art. 1301 B. W.)

Indien wij geene bloote vermelding van eenige daadzaak op het oog hadden gehad met ons berigt, maar daarentegen eene regtskundige beschouwing over die zaak hadden willen leveren: wij zouden daarvoor het *Weekblad van het Regt* gekozen hebben als daarvoor beter geschikt dan een gewoon dagblad, en daarin te huis behoorende, geschreven slechts voor het dagbladen lezend publiek en niet uitsluitend voor regtsgeleerden.

Met de plaatsing van deze regelen zal de Redactie der *Grondwet* een harer Correspondenten verpligten, die de eer heeft te zijn:

van U, Mijnheer de Redacteur,
de D. V. Dienaar
T.

Eerste Huwelijks-afkondiging.

Zondag den 10 Sept. 1854.

Jacob van Dijk, 24 j., met Willemina Cornelia Vis, 2.. — Theodorus Klumpers, 27 j., met Maria Elisabeth Isa.. Vis, 27 j. — Friedrich Gustav Wilhelm Martens, 25 j., .. Louisa Maria de Reede, 22 j. — Antony van Ingen, 42.. met Anna Willemina Geertruida Bruls, 32 j. — Everhard .. vonshire, 35 j., laatst wedr. van Jantje Feltman, met H.. riette Marie Donij, 26 j. — Johan Casper Regenaar, 27.. met Carolina Frederika Scheffel, 24 j.

Per Telegraaf.

Weenen, Zondag 10 Sept. (*'s Avonds.*) Gen.. Krusentern heeft bij proklamatie aan de bevolking .. Odessa bevel gegeven de stad in brand te steken, in.. de geallieerden eenen aanval op de stad mogten onde.. men.

224ste Nederlandsche Staats-Loterij.

1e LIJST. 3e KLASSE.

Uitgekomen hooge prijzen:

N°. 16228 *f* 25,000.
15337 - 5,000.
3841 - 2,500.
16766 & 9572 *f* 1000.

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 11 September 1854.

Nederland.	Pct.		Rusland.	Pct.	
Ned. W. Schuld.	2 1/2	60 9/16 3/4 1/16	*Hope* 1798/1816	5	101 ../8
Dito Certificat.	3	72 5/16 3/8	Dito 1828/1829	5	101 1/8
Dito dito	4	90 7/8 1 7/8	Cert. 1831/1838	5	84 3/8
O. I. Leening.	4		Dito Dito	4 1/2	
Amort. Syndic.	3 1/2		Dito *Hope*	4	77 5/8
Hand.-Maats.	4 1/2		Dito *Stieglitz*.	4	76 7/8
Belgie.			Dito dito 5e Ser.	4	
Certificaten.	2 1/2		Inschr. Assig.	6	
D° *Rothschild*.	2 1/2	49 1/4	Certific. dito.	6	61 1/4
Frankrijk.					
Obligatien.	3		**Polen.**		
Spanje.					
Nieuwe	1	18 1/2 5/8 9/16	Obligatien	4	
Dito Buitenl.	3		**Oostenrijk.**		
D° Binnenl. 6/m.	3	32 7/8 33 7/8			
Bew. Sp. Com.		5 5/16 7/16 3/8	Metalliek	5	69 3/4 ..
Amort. Schuld.			Dito bet. Amst.	5	78 5/8
Portugal.			Dito lett. B.	5	78 5/8
Londen nieuwe.	5	37 1/16	Dito 1847	2 1/2	35 5/8
Dito uitgest.	4		Dito 1851/1852	2 1/2	35 5/8

Mexic., te Lond. 3 pct. 24, 1/16; dito Onb. 24, 1/16.

Over het geheel was de markt heden zeer vast met tam.. veel affaire in de hoofdsoorten van Binnenl. en Buitenl. effe.. Van de laatste waren alleenlijk Oostenrijksche tot verhoo.. prijzen goed te plaatsen, terwijl de andere soorten geene .. alle iets bijzonders opleverde.

LONDEN, Zaturdag 9 September (2 ure). Consols 95 1/8, 3/8; Mexico N. 3 pct. 24 7/8, 25; Peru N. 4 1/2 .. Ecuador 3 1/2, 3/4; Gren. Uitg. 6 1/4, 3/4; Spanje binnenl. .. 37 1/2, 38; dito 1 pct. 18 1/2, 3/4; dito Certific. 5 3/4, .. Passiven 3 3/4, 4; Russen 4 1/2 pct. 88; dito 5 pct. .. Holl. 2 1/2 pct. 62; dito 4 pct. 94; Sardinie 5 pct. 88 .. sche leening 5 5/8, 7/8.

Markt vaster; weinig handel.

PARIJS, Zaturdag 9 September. Fr. 4 1/2 pct. .. 3 pct. 74.10; Sp. 3 pct. 32 1/2.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenh..